

3

dekády

Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě letos slaví 30 let své existence. Kurátoři Vladimír Birgus, Ondřej Durczak, Jan Mlčoch a Michał Szalast v této souvislosti připravili sumarizující výstavu, která pod stručným názvem *3 dekády* připomněla dlouholetou činnost jednoho z nejvýznamnějších domácích vysokoškolských učilišť fotografie.

text **Štěpánka Bielešová**

V uplynulém třicetiletí se školu podařilo vyprofilovat i v mezinárodním měřítku. Studenti přicházeli nejen z České republiky, ale i ze Slovenska a Polska, v menší míře také z Německa, Itálie, Irska, Francie, Švýcarska, USA, Japonska, Ruska, Běloruska, Ukrajiny, Chorvatska a Srbska. Dnes má Institut tvůrčí fotografie řadu oceněných pedagogů, studentů i absolventů, kteří se pravidelně prokazují rozsáhlou výstavní i publikační činností v národním i mezinárodním kontextu. To ostatně dokládá i aktuální výstavní kolekce. Ta byla sestavena z prací čtyřiceti autorů. Kurátoři přitom kladli největší důraz na studentské práce z posledních pěti let. Řada studentů již za ně stihla získat významná ocenění. V hlavní sekci je vystaven například cyklus *Resonance* od polsko-lucemburské autorky Krystyny Dul představený v roce 2019 na festivalu v Arles. Dul propojila nalezené archivní snímky a výstřižky z časopisů, které našla ve svém domě po bývalém majiteli, s vlastními fotografiemi do vrstevnaté koláže. Ta vypráví fiktivní příběh o touhách, emocích a vzpomínkách starého muže, jehož autorka osobně nikdy nepotkala. Na výstavě se objeví i sugestivní barevné portréty Hany Connor a Filipa Jandourka zachycující bangladéšské venkovany hledající práci v přelidněné metropoli Dháce. Zájem o život v exotických zemích projevíli také Daniel Šperl (soubor *Japonsko*) a Robert Barca, který se zabývá postupující globalizací současné Číny. Expresivnější pohled z prostředí největšího čínského města Šanghaje vystavila Katarína Pleskot Kollárová. Z prací Oldřicha Malachty kurátoři vybrali fotografie ze subjektivního obrazového projektu *Arménie*.

Marek Matuščík zachycuje ve skupinových portrétech z cyklu *Náplavy* příběhy rodin, které odešly z Prahy na venkov a tráví i se sousedy volný čas na

zahradách u bazénu a grilu. Aktuální formy černobílé portrétní fotografie prezentují ukázky z cyklu *Monumenty* od Ondřeje Žižky a *Dělníci* od Romana France. Citlivou introspekci je fotografický *Atlas žen* od Doroty Holubové, která s osobním nasazením sleduje život ohrožených a týraných žen v chráněných domovech. Snímky z domovů kombinuje s portréty jednotlivých žen, chrání je však před identifikací a dalším napadáním rozostřeným filtrem. Méně vážné, ale s psychologickým akcentem zpracované portréty pražských herců přinesla Zuzana Veselá v souboru *Fantasma*. Naopak velmi osobní a emotivní téma postiženého dítěte a jeho obětavé matky již zhruba pět let zpracovává v souboru *Až budu malý* Jana Habalová, aktuálně oceněná 3. cenou v soutěži *Osobnost české fotografie do 30 let*. Podobnému tématu, uplatnění handicapovaných v běžném životě a v pracovním procesu, se již několik let věnuje i polský fotograf Krzysztof Gołuch. Na výstavě jsou k vidění jeho výtvarně mimořádně působivé barevné fotografie z cyklu *V práci* z roku 2018. Poměrně malé zastoupení má krajinářská fotografie. Lukáš Tofan v cyklu *Sila* zachytil předimenzovaná betonová síla, ničící panoramata mnoha českých měst a vesnic. A Lukáš Horký v cyklu *Město* věnoval pozornost rozličným formám globalizace a ekologických destrukcí.

Řadu portrétů a fotograficko-sociologických studií v hlavní části výstavy proporčně doplňuje i několik dalších konceptuálních či intermediálních souborů. Nechybí inscenované výjevy, zátiší a fragmenty těl a různých objektů ze souboru *Mrtvá žába* od Andrey Malinové, oceněného na *Prague Photo 2019* cenou pro mladé fotografy. Autorka v něm spojuje téma smrti s inscenovanou a módní fotografií. Martin Faltejsek vytvořil v cyklu *Stav*

beztíže osobité autoportréty v přírodním prostředí. Groteskní retro příběhy prezentuje ve svém cyklu *Pakul* Jan Pecháček. Ten s přáteli vytvořil řadu inscenovaných situací připomínajících absurditu doby, kdy v pražském Paláci kultury probíhaly monstrózní komunistické sjezdy. Anna Veronika Křížová v jemném autoreflexivním souboru *In vitro* kombinovala fragmenty lidského těla a rostlin. Velmi vážné a osobní téma nalezneme v cyklu „RS“ [*Roztroušená skleróza*] od současné doktorandky institutu Petry Vlčkové, která reakci na vlastní nemoc, s níž zápasí již dvacet let, pojala jako dlouhodobý konceptuální projekt. O specifických proměnách české společnosti a jejich typických symbolech pojednává soubor fotografií signifikantních předmětů Daniela Huštáka *Češi Čechům*. Vlastní bolestné vzpomínky invenčně zpracovali Rafał Klimkiewicz v cyklu *Dobry zly dum* a David Macháček v konfrontacích vlastních fotografií a policejních snímků z dopravní nehody.

Velkou část mezi vystavujícími zaujmají zahraniční studenti. Až na výjimky jsou hlavně z Polska nebo Slovenska. Bartłomiej Krężołek se v cyklu *Child Inside* pokusil naznačit podobu vnitřních děsů, které mají často kořeny v dětství. Jacenty Dędek v cyklu *Portrét provincie*, který vznikl více než šest let, předkládá dokumentární fresku o životě mimo polská hlavní centra. Fotografie z cyklu *Mechanismus* od doktoranda Mariusze Foreckého sledují vývoj společnosti v Polsku v letech 1988 až 2019. Knižní verze, vydaná nadací *Pix.house*, získala titul pro nejlepší polskou fotografickou knihu roku 2019 v soutěži *Grand Press Photo*. Svým pohledem na soudobou polskou společnost přispěla i Konstancja Nowina Konopka fotografiemi ze souboru *Bůh, čest, vlast a moře*, metaforicky ukazujícími prolínání německých,

Bára Prášilová, Bez názvu, 2018

Bartłomiej Krężolek, Child Inside, 2019

David Turecký, Fotografie pro Fornasetti esprit, 2018

židovských a polských vlivů v přímořském městě Sopoty. Nejen ekologický, ale i nostalgický a velmi emotivní náboj mají fotografie Krzysztofa Raconě, který se dlouhodobě zabývá problematikou života a životního prostředí ve španělském městě Alicante, kde sám v posledních letech pobývá. Tomasz Jodłowski v souboru *Cesta života* dokumentuje aktéry extrémního závodu. Arkadiusz Ławrywianiec se ve svých symbolicky vyznívajících snímcích zaměřil na náboženské obřady v polských věznicích. Na možnosti využití žánru zátiší v současné fotografické tvorbě se zaměřili Hiep Duong Chi a Alicja Wróblewska. V druhé části expozice, kterou kurátoři pracovně pojmenovali *Několik nezapomenutelných absolventů*, pak najdeme výběrově jednotlivé snímky od autorů, kteří si už vybudovali pevné místo ve světě fotografie. Nechybí mezi nimi Andrej Balco, Matěj Třešňák, Tomáš Hliva, Karel Poneš, Evžen Sobek, Marcin Giba, Dereck Hard, Dita Pepe, Svatopluk Klesnil, David Turecký, Libor Fojtík, Bára Prášilová, Branislav Štěpánek, Tomáš Pospěch, Miroslav Zeman, Rafał Milach, David Macháč, Daniel Poláček, Martin Wágner, Irena Armutidisová, Petr Hrubeš, Anna Gutová, Gabriel Fragner, Jiří Křenek, Jaroslav Kocián, Jolana Havelková, Robert Kiss, Barbora Kuklíková, Dušan Kochol, Jan Mahr, Václav Vašků nebo Kristýna Erbenová.

Součástí výstavy jsou i ukázky z teoretických bakalářských, diplomových a disertačních prací, dokládající, že ITF klade větší důraz na historii a teorii fotografie, než bývá zvykem u mnoha našich uměleckých škol. Výsledky teoretického a umělecko-historického výzkumu se podařilo poprvé a ve velkém měřítku předvést v roce 2003, a to při příležitosti výstavy *ITF bakalářské a magisterské práce 1998–2003*. Vladimír Birgus a jeho

kolegové uspořádali při této příležitosti i pracovní setkání studentů a pedagogů českých, slovenských i polských vysokých škol, které se zabývají výukou fotografie, kde se o řadě teoretických poznatků a nových zjištění vedly odborné diskuse. Formát odborné konference doplněné prezentacemi aktuální praktické i teoretické tvorby studentů pak institut uplatnil i v dalších projektech.

Propagace školy, to jsou především výstavy. Institut řadu let představoval práce svých studentů v Kabinetu fotografie Slezského zemského muzea v Opavě, programově naplňuje i galerii Opera v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě, vystavuje v Domě umění v Opavě a dříve v Olomouci, ve spolupráci s Muzeem umění Olomouc, v Galerii Café Amadeus v olomouckém Arcidiecézním muzeu. Práce studentů i pedagogů jsou součástí festivalů a veletrhů, jako jsou *Prague Photo*, *Mesiace fotografie* a *OFF festival* v Bratislavě, *Photokina* v Kolíně nad Rýnem, *Monat der Fotografie* ve Vídni či *Fotofestival* v Lodži, objevily se však i na výstavách v Lyonu, Nîmes, Miláně, Berlíně, Mnichově, Budapešti, Varšavě, Krakově, Białystoku, Vilniusu, Kyjevě, Moskvě a dalších městech. Institut také pomohl vyprofilovat mnoho kvalitních fotografických osobností.

Současná výstava navazuje na několika předchozích, které se komplexně věnovaly výsledkům činnosti Institutu tvůrčí fotografie. V roce 2011 se na celkem dvanácti místech (Brno, Praha, Oxford, Kolín nad Rýnem, Bratislava a další) konala přehlídka *Opavská škola fotografie* s podtitulem *Dvacet let Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě*. V roce 2015 se pak podařilo navázat dalším výstavním projektem *25 let Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské*

Univerzity v Opavě. Z řady přehlídek na zahraničních festivalech a v předních muzeích a galeriích vynikaly školní expozice na festivalu *Transphotographiques* v Lille a v galerii Frankfurt Foto Forum ve Frankfurtu nad Mohanem, obě uskutečněné v roce 2018. Velká výstava *Made in Opava* představila loni v Muzeu historie Katovic práce několika desítek polských studentů a absolventů. Současná výstava *3 dekády* koncepčně navazuje na předchozí bilance a přináší ve dvou expozičních blocích jednak aktuální výběr ze studentských prací, jednak připomíná úspěšné absolventy, kteří se již etablovali v uměleckém provozu. Širší pohled dotváří ještě dvě projekce s díly dalších studentů a „nezapomenutelných“ absolventů.

Institut tvůrčí fotografie patří již třicet let k významným univerzitním katedrám, které se důsledně věnují teoretické i praktické výuce fotografie. Za dobu své existence překročil svými aktivitami lokální vzdělávací a umělecký rámec a je pevně usazen ve středoevropském kontextu dalších uměleckých škol. Na institut se každoročně hlásí několikanásobně více uchazečů, než může být přijato. Škola také postupně získala akreditace na doktorské studium, na habilitační řízení a na řízení pro jmenování profesorem. Mezi jejími absolventy dnes najdeme řadu známých jmen. Ať už je to jedna z prvních absolventek institutu Irena Armutidisová, dnes děkanka Fakulty multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, nebo Roman Vondrouš a Rafał Milach, vítězové soutěže *World Press Photo*, či Lucia Nimcová a Bára Prášilová, laureátky cen *Oskar Barnack Award* a *Hasselblad Masters*. Mnoho absolventů působí na vysokých i středních školách, řada z nich se uplatňuje v novinářské praxi či v editorských a kurátorských pozicích. ●

Michaela Kročáková, Já v tom vidím pohádku, 2019

Marcin Kruk, How Much I Will Be Able to Go Through, 2018–2019

TŘI DEKÁDY. Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě 1990–2020

do 27. 9. 2020
Uměleckoprůmyslové
museum v Praze — Dům
U Černé Matky Boží.

6.–30. listopadu
v rámci 30. *Měsíce
fotografie* v Bratislavě
na Bratislavském hradě.

od 8. dubna 2021
v Domě umění v Opavě

další reprízy se
připravují v Drážďanech,
Katovicích, Zabrze
a dalších městech.